



Monumentnummer*: 408905

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **13 november 1991**
Kadaster deel/nr **82958/39**

*Woonplaats** **Amsterdam** *Gemeente** **Amsterdam** *Provincie** **Noord-Holland**

Locatiennaam **Amsterdam** *Locatieomschrijving*

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	I	10303	A8	
Amsterdam	I	10303	A2	
Amsterdam	I	10303	A13	
Amsterdam	I	10303	A6	
Amsterdam	I	10303	A3	
Amsterdam	I	10303	A12	
Amsterdam	I	10303	A20	
Amsterdam	I	10303	A5	
Amsterdam	I	10303	A23	
Amsterdam	I	10303	A22	
Amsterdam	I	10303	A9	
Amsterdam	I	10303	A27	
Amsterdam	I	10303	A17	
Amsterdam	I	10303	A21	
Amsterdam	I	10303	A24	
Amsterdam	I	10303	A16	
Amsterdam	I	10303	A7	
Amsterdam	I	10303	A18	

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Amsterdam	I	10303	A15	
Amsterdam	I	10303	A19	
Amsterdam	I	10303	A26	
Amsterdam	I	10303	A1	
Amsterdam	I	10303	A28	
Amsterdam	I	10303	A11	
Amsterdam	I	10303	A14	
Amsterdam	I	10303	A4	
Amsterdam	I	10303	A25	
Amsterdam	I	10303	A10	

*Omschrijving***

In 1891 in opdracht van de American Life Insurance Company naar ontwerp van Jac. van Looy gebouwd winkel/kantoorgebouw genaamd "New York", in internationale eclectische trant en opgetrokken met vijf bouwlagen, kelder en kapverdieping onder mansardekap - waaraan in 1933 naar functionalistisch ontwerp van G.Th. Rietveld een in glas en staal uitgevoerd koepelgebouw met opschrift METZ is toegevoegd - met van zuilorden en beeldhouwwerk voorziene natuurstenen gevels en door leien koepel met lantaarn bekroonde erkerpartij op de afgeschuinde hoek bij Leidsestraat en Keizersgracht. Het grotendeels symmetrisch opgezette hoekpand - sinds 1908 in gebruik bij de firma Metz & Co. - heeft de overhoeks gesitueerde hoofd-ingang in het midden, met te weerszijden elk een vijf venster-assen brede zijgevel met aan het uiteinde een omlijste zij-ingang, voorzien van een gebogen fronton met medaillon; de zij-ingang aan de Leidsestraat is naderhand gewijzigd. Tussen deze ingangs-partijen is op de beganegrond en de eerste verdieping een staalconstructie met pilasters en klinknagels aangebracht ten behoeve van grote glas- oppervlakken. Op de tweede verdieping zijn boven een door een balustrade omgeven balcon aan weerszijden hermen en karyatiden aangebracht, afgewisseld door herm-koppen, die een driehoekig fronton respectievelijk een balcon met balustrade dragen. De gevels bevatten over de derde en de vierde verdieping Corinthische pilasters van de kolossale orde; de vensters van de derde verdieping worden afgwisselend bekroond door gebogen en driehoekige frontons, waarbij de gebogen frontons zijn versierd met sculpturen van arenden, respectievelijk mascarons; voorts zijn bij het gehele pand de initialen N en Y van "New York", eikebladeren en festoenen als decoratie toegepast. Boven de vierde verdieping een gekorniste kroonlijst met tandlijst en attiek, waarbij aan de uiteinden elk een natuurstenen dakkapel met driehoekig fronton is aangebracht. Van de vensters op de tweede, derde en vierde verdieping, in oorsprong alle T-vensters met drieruitsbovenlichten, is thans bij de meeste de oorspronkelijke indeling nog bewaard gebleven. De overhoekse erkerpartij, die in detaillering aansluit bij die van de zijgevels, bevat voorts boven de hoofd-ingang twee kolossale voluten met onderaan een medaillon en reliefs met gestileerde bladmotieven; boven de kroonlijst een ingezwenkt gebogen fronton met twee gebeeldhouwde mythologische figuren; in de in natuursteen met pilasters uitgevoerde opbouw daarboven een halfronde boognis met arend en lauwerkransen; de hoge, achtzijdige tamboer is op drie plaatsen voorzien van een ronde, in Engelse trant uitgevoerde, wijzerplaat achter glas, met pilaster-omlijsting en van een schelp-motief voorzien gebogen fronton. De opengewerkte lantaarn boven de koepel heeft een bolvormige ijzeren bekroning, in oorsprong met windwijzer. Op de kapverdieping het naar ontwerp van G.Th. Rietveld in de trant van het Nieuwe Bouwen uitgevoerde koepelopbouw, genaamd 'Op het dak'; de koepel - in oorsprong bestemd als tentoonstellingsruimte - is op cirkelvormige grondslag opgetrokken in staal en glas met smalle stalen spanningen in horizontale

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument



onderverdeling onder een plat dak met aan twee zijden aan een open hekwerk het opschrift METZ in door Rietveld ontworpen typografie. Inwendig bevat het gebouw ondermeer een door troggewelven overspannen kelder, een draagconstructie met kolommen (waarvan de zes op pedestals geplaatste Dorische kolommen op de beganegrond in het zicht gelaten zijn) en aan de zijde van de Keizersgracht een marmeren trappenhal met vestibule, waarvan de dubbele glazen paneeldeuren geetste voorstellingen van een arend bevatten; in het trappenhuis verder dubbele kwartslagtrappen met marmeren treden, in siersmeedwerk uitgevoerde balustrades en koperen leuning, en gestucte van blokgroeven voorziene zijwanden, waarin ten dele nog de oorspronkelijke paneeldeuren bewaard zijn gebleven. Ook inwendig is het motief van de verstrengelde initialen N en Y op diverse plaatsen toegepast. Markant gesitueerd winkel/kantoorgebouw van rijk gedecoreerde, bij het internationale eclecticisme uit de late 19e eeuw aansluitende architectuur en als zodanig van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Handel en kantoor

Functie

Verzekeringskantoor